

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. ректора

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат технічних наук, доцент

Ігор МАГДАЛІНА

22. 04. 2026 р.

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему: «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри соціально-економічних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 09 квітня 2026 року

Головуючий: доктор економічних наук, професор Валентин М'ЯЧИН

Секретар: т.в.о завідувача кафедри соціально-економічних дисциплін
Наталія ПРОТОПОПОВА

Присутні: доктор економічних наук, професор Світлана ХАМІНІЧ,
кандидат економічних наук, доцент Олександр СИДОРОВ, кандидат економічних наук, доцент Тетяна МІРОШНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент Олег ЛЕВІН, кандидат технічних наук, доцент Юлія СІНИЦІНА.

З присутніх – 2 доктори економічних наук та 3 кандидата наук – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертаційного дослідження Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» щодо рекомендації для захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової

галузі», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Здобувач Микола МІРОШНІЧЕНКО наголосив на необхідності посилення національної безпеки країни шляхом пошуку нових підходів до формування її ключових складових компонентів, зокрема економічної безпеки промислового сектору країни. У відповідному контексті здобувач акцентував увагу на стратегічному значенні промисловості для розвитку держави та важливості поглибленого вивчення її системи економічної безпеки, яка формує виробничу основу національної економіки, забезпечує створення доданої вартості та зайнятість населення, підвищує експортний потенціал держави, а також є визначальною передумовою відновлення та зміцнення економічного потенціалу держави у середньо- та довгостроковій перспективі.

Таким чином, відповідний аспект набуває особливої актуальності з огляду на необхідність забезпечення стійкого функціонування промислової галузі в умовах зростання внутрішніх і зовнішніх загроз, посилення кризових явищ, структурних дисбалансів та потреби у формуванні сучасних механізмів управління економічною безпекою галузі на засадах процесного підходу.

Метою дисертаційної роботи є узагальнення теоретико-методологічних положень та розробка практичних рекомендацій щодо формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою на підприємствах промислової галузі.

Визначені мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження обумовили вибір методологічного підходу, який забезпечив виклад наукових положень, висновків та практичних рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Основними науковими досягненнями здобувача є розробка теоретичних засад та методологічних положень щодо формування системи управління економічною безпекою промислової галузі на засадах процесного підходу.

Новизна одержаних результатів полягає у наступному: вперше: розроблено та описано двоступеневу процесно-орієнтовану модель формування системи управління економічною безпекою промислової галузі, яка поєднує цикл управління ризиками з процесними складовими та забезпечує узгодженість, безперервність і адаптивність функціонування системи економічної безпеки на галузевому рівні.

В роботі удосконалено алгоритм реалізації процесного підходу в умовах системи управління економічною безпекою галузі шляхом інтеграції етапів формування системи економічної безпеки з циклом безперервного вдосконалення PDCA. Представлено удосконалену методичку економіко-математичного моделювання впливу ризиків на діяльність промислових підприємств в умовах повномасштабного воєнного вторгнення на територію України та удосконалено комплексну модель діагностики ефективності процесно-орієнтованої системи економічної безпеки промислової галузі, яка поєднує оцінку результативності бізнес-процесів (KPI), ризик-індикаторів (KRI) та якісних методів оцінки процесів.

Подальшого розвитку набув зміст категорії «система управління економічною безпекою промислової галузі», яка сформульована на засадах

процесного підходу та класифікація ризиків промислових підприємств, яка, поєднує традиційні класифікаційні ознаки із сучасними ESG-чинниками та дозволяє адаптувати процес ідентифікації ризиків до вимог сталого розвитку, а також підвищити ефективність управління економічною безпекою промислової галузі.

По завершенню доповіді Миколи МІРОШНІЧЕНКА присутніми були поставлені такі запитання:

Доктор економічних наук, професор Світлана ХАМІНІЧ: Яким чином у другому розділі здійснюється оцінка ефективності економічної безпеки промислових підприємств?

Відповідь: Дякую за запитання. У другому розділі оцінка ефективності економічної безпеки промислових підприємств здійснюється через аналіз їх функціонування як базового рівня формування галузевої безпеки. Логіка оцінювання ґрунтується на узагальненні статистичних показників, які характеризують результативність функціонування промислових підприємств, їх стійкість і здатність протидіяти ризикам. Крім оцінки стану оцінюється вплив ключових ризиків та здійснюється інтегральне оцінювання системної ефективності підприємств промислової галузі країни.

Доктор економічних наук, професор Світлана ХАМІНІЧ: У Вашій роботі наведені такі методи моделювання як діаграма черепахи та SIPOC-діаграм. Поясніть, чому обрані відповідні інструменти для моделювання бізнес-процесів системи управління економічною безпекою галузі?

Відповідь: Дякую за запитання. Зазначені інструменти були обрані з огляду на специфіку об'єкта дослідження та різний функціональний характер груп процесів системи економічної безпеки. Керуючись теоретичними напрацюваннями щодо методів моделювання бізнес-процесів та практичними аспектами їх застосування у різних сферах, обрано метод «Діаграми черепахи», яка зазвичай застосовується для моделювання основних бізнес-процесів, оскільки дозволяє відобразити процес через його вхід, вихід, ресурси, механізми управління, виконавців та показники результативності. Для основних бізнес-процесів економічної безпеки галузі відповідний метод є найдієвішим, оскільки основні процеси безпосередньо пов'язані з реалізацією циклу управління ризиками.

Метод SIPOC-діаграми було використано для допоміжних процесів, процесів управління та розвитку, оскільки дає змогу відобразити основні атрибутивні другорядних бізнес-процесів. Зазначений метод дозволяє узагальнено зобразити логіку функціонування інфраструктурних процесів та визначити їх роль у забезпеченні основних бізнес-процесів системи управління економічною безпекою галузі. Таким чином, вибір відповідних інструментів обумовлений необхідністю здійснити структурований та наочний опис процесної архітектури системи управління економічною безпекою промислової галузі.

Т.в.о завідувача кафедри соціально-економічних дисциплін Наталія ПРОТОПОПОВА: Чому в якості методологічної основи дослідження системи економічної безпеки промислової галузі обрано саме процесний підхід?

Відповідь: Дякую за запитання. Процесний підхід було обрано як методологічну основу дослідження, оскільки останній найбільш повно відповідає природі економічної безпеки промислової галузі в сучасних умовах. На відміну від ситуаційного підходу, який фіксує економічну безпеку переважно як стан захищеності в певний момент часу, та системного підходу, який акцентує увагу на структурі елементів і їх взаємозв'язках, процесний підхід дозволяє розглядати економічну безпеку як безперервний, динамічний і керований процес. У межах процесного підходу ключовими стають ідентифікація загроз, оцінювання ризиків, розробка управлінських рішень, моніторинг результатів та коригування заходів реагування. Використання означеного підходу дало можливість перейти від статичного трактування безпеки до побудови процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою галузі.

Кандидат технічних наук, доцент Юлія СИНИЦІНА: У роботі представлено цикл PDCA формування системи економічної безпеки галузі? Поясніть, будь ласка, значення та особливості застосування відповідного інструменту у формуванні системи управління економічною безпекою промислової галузі.

Відповідь: Дякую за запитання. У дослідженні цикл PDCA був використаний в якості інструменту, який дозволив інтегрувати етапи формування системи управління економічною безпекою галузі в логіку безперервного вдосконалення. Тобто система економічної безпеки розглядається не як фіксована архітектура процесів, а як система процесів, яка постійно оновлюється відповідно до змін зовнішнього і внутрішнього середовища.

Особливість застосування циклу PDCA у нашому дослідженні полягає в тому, що відповідний цикл адаптовано саме до галузевого рівня управління, на якому необхідно узгодити інтереси держави, регіонів і промислових підприємств, а також забезпечити зворотний зв'язок між управлінськими рішеннями та змінами ризикового середовища промислових підприємств.

Доктор економічних наук, професор Валентин М'ЯЧИН: Чим запропонована Вами процесно-орієнтована модель формування системи управління економічною безпекою промислової галузі відрізняється від існуючих? Які особливості її впровадження.

Відповідь: Дякую за запитання. Відмінність запропонованої моделі полягає насамперед у тому, що остання має дворівневий характер, оскільки містить два блоки. На першому рівні представлено зовнішній функціональний контур системи, який утворюють процеси управління, допоміжні процеси та процеси розвитку. На другому рівні моделі представлено внутрішнє ядро системи – основні бізнес-процеси, які безпосередньо реалізують логіку забезпечення економічної безпеки промислової галузі. Отже, модель поєднує цикл управління ризиками з процесними складовими системи. Крім того, розроблена модель орієнтована саме на галузевий рівень. Особливістю впровадження моделі є формування алгоритму реалізації процесного підходу в умовах економічної безпеки галузі, який передбачає ідентифікацію бізнес-процесів, визначення їх меж та власників, регламентацію їх взаємодії, моделювання архітектури системи процесів та формування дієвої системи

моніторингу, а також пропозицій щодо удосконалення. Саме це дає можливість адаптувати систему до змін середовища та підвищити результативність управління економічною безпекою промислової галузі.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – Олександра СИДОРОВА. У висновку означено актуальність тематики дослідження, практичне значення та апробацію отриманих результатів.

Дисертаційне дослідження Миколи МІРОШНІЧЕНКА присвячене актуальній науковій проблемі щодо формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі. Здобувачем обґрунтовано необхідність переосмислення традиційних підходів до управління економічною безпекою галузі та впровадження процесного підходу, що підтверджено ґрунтовним аналізом численних наукових праць фахівців у відповідній галузі знань.

Дисертант чітко сформулював мету, об'єкт та предмет дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретико-методологічних положень та розробка практичних рекомендацій щодо формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою на підприємствах промислової галузі.

Об'єктом дослідження визначено систему управління економічною безпекою промислової галузі, а предметом дослідження – теоретичні засади та науково-методичні підходи до формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі.

Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає у поглибленні наукових підходів до трактування економічної безпеки промислової галузі як мезорівня багаторівневої економічної системи, уточненні змісту поняття системи управління економічною безпекою промислової галузі, систематизації її складових, обґрунтуванні ролі процесного підходу у формуванні процесної архітектури відповідної системи та розвитку підходів до класифікації ризиків у промисловості.

До вагомих результатів дисертаційного дослідження слід віднести обґрунтування теоретико-методологічних засад та практичного інструментарію реалізації процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі. На особливу увагу заслуговують запропонована двоступенева процесно-орієнтована модель системи управління економічною безпекою промислової галузі, яка побудована відповідно до алгоритму реалізації процесного підходу на основі інтеграції з циклом PDCA, а також інтегральна модель діагностики ефективності функціонування системи управління економічною безпекою галузі.

За змістом дисертації простежується вміння дисертанта висловлювати власні думки та пропозиції, які підтверджуються науково-обґрунтованими матеріалами, статистичним аналізом та емпіричними дослідженнями. Наукові

напрацювання автора відрізняються елементами наукової новизни та носять прикладний характер. Варто відзначити, що напрацювання дисертанта є вагомим внеском у подальшу розробку теоретичних та науково-практичних аспектів формування системи економічної безпеки галузі за допомогою процесних інструментів.

Таким чином, підготовлена дисертація Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі» за актуальністю, змістом, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Після цього слово було надано рецензенту наукової роботи.

Доктор економічних наук, професор Світлана ХАМІНІЧ зазначила, що дослідження проведене в дисертаційній роботі присвячене актуальній науково-практичній проблемі щодо забезпечення економічної безпеки промислової галузі, формування якої в сучасних умовах розвитку економіки є одним із пріоритетних завдань держави. У роботі зроблено акцент на розробці процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі, яка спрямована на створення ефективного інструментарію для своєчасного виявлення ризиків, реагування та управління ними на засадах процесного підходу. Дослідження особливостей застосування процесно-орієнтованого підходу та використання процесних інструментів у формуванні системи економічної безпеки промислової галузі є важливим аспектом розвитку національної концепції економічної безпеки, що підтверджує актуальність теми дослідження.

Дисертаційна робота виконана державною мовою. Текст дисертації написано в науковому стилі мовлення, дисертаційна робота характеризується єдністю форми та змісту, відповідністю логіки та структури. Наведені в роботі наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані, базуються на фактичних даних, які представлені в роботі у табличному та графічному вигляді та є логічним завершенням проведеного дослідження, оскільки підтверджуються довідками про впровадження результатів досліджень та апробацію результатів на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Інтерпретацію отриманих результатів проведено з використанням сучасних методів обробки інформації.

Варто позитивно оцінити логічну послідовність розглянутих у дисертації питань, наголосити на глибині проведеного аналізу завдяки використанню численних наукових джерел із зазначеної проблематики, звернути увагу, що здобувач не обмежився лише теоретичними пропозиціями, а й висвітлив прикладні аспекти впровадження розроблених пропозицій, зокрема провів

апробацію запропонованої методики моніторингу ефективності процесної системи управління економічною безпекою галузі.

Структура дисертації є цілком логічною; ключові проблеми чітко сформульовані; наукові положення аргументовані та висвітлені в наукових публікаціях, які передбачені для робіт відповідного рівня.

Дисертаційна робота написана науковою мовою, стиль викладення характеризується смисловою завершеністю, наукові результати є важливими та відображають значний внесок дисертанта в розвиток зазначеної тематики. Проте, незважаючи на позитивне враження, в дисертації Миколи МІРОШНІЧЕНКА є певні недоліки та зауваження, які носять дискусійний характер, зокрема:

1. У першому розділі розглянуто базові методологічні підходи до визначення сутності економічної безпеки, зокрема системний, ситуаційний та процесний. Водночас переваги процесного підходу порівняно із іншими підходами розкрито переважно на концептуальному рівні. На нашу думку, бажано було б більш предметно аргументувати доцільність використання процесного підходу як провідної методологічної основи дослідження.

2. У таблиці 1.2 наведено авторську систематизацію складових економічної безпеки промислової галузі, яка заслуговує на увагу. Разом з тим, окремі положення потребують додаткового обґрунтування, зокрема щодо того, чому саме запропонований перелік складових є достатнім, а також у чому полягає його відмінність від наявних у науковій літературі підходів до структурування економічної безпеки на рівні держави, галузі та підприємства.

3. У пункті 2.1 розглянуто структуру та сучасний стан промислової галузі України. Водночас, на нашу думку, доцільно було б ширше представити регіональний зріз аналізу, зокрема в розрізі областей України, оскільки узагальнені показники не повною мірою відображають міжрегіональні асиметрії та специфіку функціонування промисловості в сучасних умовах.

У цілому викладені зауваження не зменшують теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи, до того ж окремі з них можуть бути враховані в подальшій роботі автора. Тому вважаю, що висловлені зауваження не є визначальними і не применшують науковий вклад та практичну значущість результатів, та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Враховуючи вище зазначене, слід зауважити, що дисертаційна робота, представлена аспірантом кафедри соціально-економічних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ Миколою МІРОШНІЧЕНКО на тему **«Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі»** за змістом, важливістю і глибиною вирішення наукових завдань, оформленням, дисертація відповідає чинним вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 зі змінами, а її автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні науковці.

Доктор економічних наук, професор Валентин М'ЯЧИН зазначив, що аналіз наукової роботи Миколи МІРОШНІЧЕНКА дозволяє стверджувати про високий рівень отриманих результатів, ґрунтовну підготовку дисертанта, а також підтверджують про розуміння ним практичних та теоретичних проблем, висвітлених у дослідженні. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів з огляду на сучасні тенденції розвитку національної економіки. Загалом дисертаційне дослідження Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі» відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 зі змінами та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

Кандидат технічних наук, доцент Юлія СИНИЦІНА наголосила, що робота є актуальною та змістовною. Дисертантом вдало обрано тематику дослідження та використано науково-методичні підходи для обґрунтування власних напрацювань. Отже, дисертація Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі» заслуговує позитивної оцінки та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій раді.

Кандидат економічних наук, доцент Олександр СИДОРОВ вказав на актуальність теми та достатній рівень роботи, а також грамотно сформовано мету, предмет, об'єкт та завдання дослідження. Наукові здобутки представлені в дисертації забезпечують реалізацію стратегічних завдань розвитку економіки України, що дає підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі» відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 зі змінами та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

Доктор економічних наук, професор Світлана ХАМІНІЧ акцентувала увагу на актуальності дослідження Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі», оскільки забезпечення системи економічної безпеки потребує кардинального переосмислення та застосування нових підходів до її формування. Враховуючи наукові здобутки, представлені в дисертаційному дослідженні, обрана тема не викликає сумнівів. Дисертація характеризується ґрунтовним, послідовним та логічним викладенням

інформації, а також стилістичною та науковою грамотністю. Практичне та теоретичне значення роботи важко переоцінити. Таким чином, дисертація Миколи МІРОШНІЧЕКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі» відповідає спеціальності 051 «Економіка» є завершальною науковою працею та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми. В сучасних умовах розвитку країни першочерговим завданням функціонування національної економіки є посилення системи національної безпеки як ключової передумови її стабілізації, відновлення та довгострокового розвитку. Загострення внутрішніх і зовнішніх загроз, структурні трансформації в економіці, активізація глобалізаційних процесів, а також виклики, пов'язані з умовами воєнного стану, актуалізують необхідність наукового осмислення економічної безпеки на всіх рівнях її формування, зокрема на рівні стратегічних галузей економіки, які здатні забезпечувати безперервність і стійкість економічних процесів у країні.

У цьому контексті стратегічного значення набуває поглиблене вивчення системи економічної безпеки промислової галузі як ключового елементу національної безпеки, оскільки остання формує виробничу основу національної економіки, забезпечує створення доданої вартості, зайнятість населення, підвищує експортний потенціал держави та є визначальною передумовою відновлення та зміцнення економічного потенціалу держави у середньо- та довгостроковій перспективі.

Водночас сучасні умови функціонування промислової галузі характеризуються високим рівнем невизначеності, багатофакторністю загроз, складністю міжгалузевих зв'язків та необхідністю узгодження управлінських процесів між різними рівнями регулювання. За таких умов традиційні підходи до формування системи економічної безпеки промислової галузі потребують переосмислення, що зумовлює доцільність застосування більш адаптивних управлінських підходів, зокрема процесного підходу, який демонструє високу результативність у різних сферах економічної діяльності. Використання процесно-орієнтованого підходу до формування системи економічної безпеки промислової галузі сприятиме побудові дієвої процесної архітектури, у межах якої сукупність взаємопов'язаних бізнес-процесів забезпечуватиме логічну послідовність реалізації функцій управління економічною безпекою, координацію діяльності суб'єктів управління галуззю, безперервність

моніторингу стану та результативності її функціонування, а також своєчасне вдосконалення механізмів реагування на внутрішні й зовнішні ризики та загрози.

Значний внесок у розвиток теоретичних засад дослідження економічної безпеки та обґрунтування особливостей її функціонування здійснили Ляшенко О. М., Ткаченко Т. П., Козаченко Г. В., Ілляшенко О. В., Копитко М. І., Васильців Т. Г. та інші науковці. Питання ієрархічної структури економічної безпеки та особливостей її функціонування на різних рівнях висвітлено у працях Баланюка І. Ф., Максимюка М. М., Коби О. В., Денисова О. Є. та інших учених.

Фундаментальне теоретичне підґрунтя процесного підходу сформовано у працях Тейлора Ф., Файоля А., Демінга В. Е., Джурана Дж. М., Хаммера М. та Чампі Д., а сучасні аспекти його використання розкрито у роботах Дюма М., Ла Розі М., Мендлінга Я., Рейерса Г., ван дер Аалста В., Ахмада Т., Ван Лоя А., Козенкова Д. Є., Альшиної Т. В., Гайдук І. С., Краєвської А. В. та інших. Питання застосування процесного підходу до управління та формування економічної безпеки досліджували Дехтяр С. С., Копитко М. І., Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М., Ткаченко Т. П., Шкробень Р. П., Краснокутська Н. С., Коптева Г. М., Васильєв О. В., Мейта В. І. та інші вчені.

Незважаючи на значний внесок науковців у дослідження проблем економічної безпеки держави, галузі та підприємства, а також у розвиток теоретичних і прикладних засад процесного підходу, недостатньо розкритими залишаються питання формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі України. Подальшого наукового обґрунтування потребують методичні положення щодо побудови процесної архітектури такої системи, визначення складу та взаємозв'язків її бізнес-процесів, забезпечення безперервності моніторингу, координації управлінських функцій і вдосконалення механізмів реагування на внутрішні й зовнішні ризики та загрози. Актуальність зазначених питань та недостатній рівень їх наукового опрацювання зумовили вибір теми, визначення мети та завдань дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні теоретичні положення та практичні рекомендації, розроблені у дисертаційному дослідженні виконано відповідно до науково-дослідної теми «Особливості розвитку світової економіки в умовах глобалізаційних процесів» (номер державної реєстрації 0124U003879), у межах якої автором розроблено методичний підхід до формування системи економічної безпеки у підрозділі 14.7 «Інституційно-економічні засади формування системи економічної безпеки промислової галузі в умовах глобальної конкуренції»; відповідно до науково-дослідної теми «Проблеми стратегічного розвитку національної економіки» (номер державної реєстрації 0124U003878), у межах якої автором виконано підрозділ 8.19 «Процесно-орієнтована система управління економічною безпекою як інструмент стратегічного розвитку промисловості».

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретико-методологічних положень та розробка практичних рекомендацій щодо формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою на підприємствах промислової галузі.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні наукові завдання:

- здійснити узагальнення науково-методичних підходів до формування сутності поняття «система управління економічною безпекою промислової галузі»;

- дослідити природу виникнення ризиків у діяльності промислових підприємств та систематизувати підходи до їх класифікації;

- сформувати методичний підхід до оцінки впливу ризиків на функціонування промислової галузі України в умовах невизначеності;

- визначити послідовність та інструменти реалізації процесного підходу у формуванні системи управління економічною безпекою промислової галузі;

- розробити концептуальну модель процесно-орієнтованого управління економічною безпекою промислової галузі;

- розробити методичний підхід до інтегральної діагностики ефективності процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі.

Об'єкт дослідження є система управління економічною безпекою промислової галузі.

Предмет дослідження є теоретичні засади та науково-методичні підходи до формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі.

Методи дослідження. У дисертаційному дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи, які забезпечили досягнення поставленої мети, вирішення визначених завдань та дозволили здійснити комплексне обґрунтування теоретичних та прикладних положень формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі. Зокрема, застосовано методи *аналізу та синтезу* – для уточнення сутності економічної безпеки та виявлення закономірностей формування змісту цієї категорії; *абстрагування, індукції, дедукції та узагальнення* – для систематизації теоретичних положень і уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження; *порівняння* – для зіставлення наукових підходів до управління економічною безпекою; *класифікації, групування та структурно-функціонального аналізу* – для виокремлення складових економічної безпеки галузі, процесних елементів, бізнес-процесів системи, систематизації ризиків і загроз та дослідження сучасного стану, структури й особливостей функціонування промислової галузі; *економіко-статистичні методи* – для оброблення статистичних даних, оцінювання тенденцій розвитку галузі та визначення ступеня впливу ризиків на її функціонування; *інтегральний метод* – для розрахунку узагальнюючого показника ефективності функціонування промислової галузі; *системний підхід* – для розгляду економічної безпеки промислової галузі як багаторівневої системи; *процесне моделювання* – для побудови процесної архітектури та моделі системи економічної безпеки промислової галузі; *графічний і табличний методи* – для візуалізації та узагальнення результатів дослідження; *формалізації* – для розроблення механізму моніторингу, контролю та вдосконалення відповідної системи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України; методичні рекомендації та офіційні матеріали Державної служби статистики; міжнародні стандарти ISO9001:2015 та ISO31000:2018; наукові розробки вітчизняних і зарубіжних учених, які присвячені управлінню системою економічної безпеки; матеріали наукових видань та науково-практичних конференцій; офіційні ресурси Інтернет мережі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці, вдосконаленні та подальшому розвитку теоретичних засад та науково-практичних положень щодо формування системи управління економічною безпекою промислової галузі на засадах процесного підходу, зокрема:

вперше:

– розроблено та описано двоступеневу процесно-орієнтовану модель формування системи управління економічною безпекою промислової галузі, яка поєднує цикл управління ризиками з процесними складовими та забезпечує узгодженість, безперервність і адаптивність функціонування системи економічної безпеки на галузевому рівні;

удосконалено:

– алгоритм реалізації процесного підходу в умовах системи управління економічною безпекою галузі шляхом інтеграції етапів формування системи економічної безпеки з циклом безперервного вдосконалення PDCA, що дозволило адаптувати послідовність етапів формування системи до логіки процесно-орієнтованого управління;

– методику економіко-математичного моделювання впливу ризиків на діяльність промислових підприємств в умовах повномасштабного воєнного вторгнення на територію України, яка у порівнянні з існуючими підходами, створює методичну основу для кількісної оцінки та обґрунтування управлінських рішень для підвищення результативності системи управління економічною безпекою промислової галузі;

– інтегральна модель діагностики ефективності процесно-орієнтованої системи економічної безпеки промислової галузі, яка поєднує оцінку результативності бізнес-процесів (KPI), ризик-індикаторів (KRI) та якісних методів оцінки процесів у межах єдиної аналітичної системи, що дозволяє комплексно визначати інтегральний рівень економічної безпеки, виявляти відхилення і загрози, а також сформулювати дієві управлінські рішення щодо вдосконалення системи;

набули подальшого розвитку:

– визначення змісту категорії «система управління економічною безпекою промислової галузі», яке, на відміну від існуючих підходів, базується на постулатах процесного підходу та розглядається як процесно-орієнтована система управління, яка функціонує як сукупність взаємопов'язаних бізнес-процесів із чітко визначеними входами, виходами, відповідальними суб'єктами, показниками результативності та механізмами зворотного зв'язку, які забезпечують ідентифікацію, попередження та нейтралізацію загроз функціонування галузі;

– класифікація ризиків промислових підприємств, яка, на відміну від

існуючих підходів, поєднує традиційні класифікаційні ознаки, зокрема рівень виникнення, джерела формування, сферу прояву та параметри керованості, із сучасними ESG-чинниками в єдину систему, що дозволяє адаптувати процес ідентифікації ризиків до вимог сталого розвитку та підвищити ефективність управління економічною безпекою промислової галузі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці теоретичних положень, методичних підходів та науково-практичних рекомендацій щодо формування процесно-орієнтованої системи управління економічної безпеки промислової галузі. Результати дослідження забезпечуються шляхом їх використання у практичній діяльності Дніпровської обласної ради при розробці програм соціально-економічного розвитку регіону, діагностиці міжрегіональних розбіжностей рівня розвитку промислових підприємств області та для підготовки пропозицій щодо державного регулювання розвитку промислового комплексу (Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження № ВИХ 27/17/0/2-25 від 27.10.2025 р.); обґрунтовані методичні положення та інструменти процесного підходу для ідентифікації, регламентації та оптимізації ключових бізнес-процесів використані у діяльності ТОВ «Спец метал трейд» (виробництво феросплавів та сплавів) для оптимізації системи процесів економічної безпеки підприємства (Акт впровадження № 205/001 від 12.11.2025 р.); розроблений алгоритм формування системи економічної безпеки на засадах процесного підходу та інтегрований із циклом PDCA використано в умовах ТОВ «Науково-виробниче об'єднання ДНІПРОСПЕЦМАШ» для побудови внутрішньої економічної безпеки (Акт впровадження № 176/25/12 від 25.12.2025 р.).

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на 15 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 15 березня 2024 року), International Scientific and Practical Conference (Berlin, Germany, June 03-05, 2024), міжнародний форум молодих учених «Сучасні дослідження в глобалізаційному світі: наука для миру та безпеки» (м. Дніпро, 12 червня 2024 року), International Scientific and Practical Conference «Global learning problems: causes, solutions and theories» (Thessaloniki, Greece, October 14-16, 2024), VII International Scientific and Practical Conference «Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences» (Cambridge, October 18, 2024), XII International Scientific and Practical Conference «Development of theories and methods of education of past years» (Antwerp, Brussels, November 18-20, 2024), II International scientific and practical conference «Current problems of self-development and self-improvement of a person» (Antwerp, Brussels, January 13-15, 2025), IX Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 21 березня 2025 року), XIII International scientific and practical conference «Science and new technologies: problems and ways to solve them» (Rotterdam, Netherlands, March 31 - April 02, 2025), матеріали круглого столу «Нові реалії повоєнного суспільства України: управління, бізнес,

гостинність, культура» (м. Дніпро, 09–10 квітня 2025 року), VIII International Scientific and Practical Conference «Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences» (Cambridge, May 09, 2025), VII Міжнародна наукова конференція «Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії: збірник наукових праць з матеріалами» (м. Черкаси, 26 вересня, 2025 року), II Міжнародна науково-практична конференція «Advanced Technologies in Scientific Research: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference» (November 19-21, 2025), III Міжнародна науково -практична конференція «Innovative Research in Science and Economy». (Брюссель, Бельгія. 28-30 січня 2026), V Міжнародна науково-практична конференція «Innovations of modern science and education» (Ванкувер, Канада 29-31.01.2026 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійно виконаною завершальною науковою роботою. Основні наукові положення, результати дослідження, практичні рекомендації, пропозиції та висновки, отримані автором самостійно, опубліковані у наукових виданнях та винесені на захист відповідної роботи. Внесок здобувача в роботи, які виконані в співавторстві, відображено в списку публікацій.

Публікації. Результати дисертаційної роботи представлені в 24 авторських публікаціях, серед них: 7 статей в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 2 публікації у вітчизняних монографіях; 15 тез доповідей у матеріалах конференцій.

**Список публікацій здобувача за темою дисертації
в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:**

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Альошина Т.В, Сидоров О.А, Мірошніченко М.В. Уніфікована модель впровадження процесного підходу до управління. *Економіка та суспільство*. 2024. №62. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-62-90. Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3988>.
2. Мірошніченко М.В. Сутність поняття та рівні економічної безпеки. *Підприємництво та інновації*. 2025. №35. С. 23-28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/35.4>.
3. Мірошніченко М.В. Аналіз структури та стану промислової галузі України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. №2. С. 63-69. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-9>.
4. Tetiana Miroshnichenko, Mykola Miroshnichenko. Unified Algorithm for Business Process Management Implementation. *International Scientific Journal*. 2025. Vol. 10, Issue 3, p.45-52 DOI: <https://doi.org/10.30525/2500-946X/2025-3-6>.
5. Мірошніченко М.В. Економічна безпека промислової галузі як ключовий елемент економічної безпеки національної економіки. *Економічний простір*. 2025. № № 206. с.244-250 DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.206.244-250>.
6. Miroshnichenko Mykola. Theoretical foundations of the formation of the economic security in the industrial sector based on the process approach. *Economic*

7. Мірошніченко М.В. Комплексний підхід до класифікації ризиків промислових підприємств. *Держава та регіони*. 2025. № 4 (138). DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-4-5>

Наукові публікації у вітчизняних монографіях:

8. Мірошніченко М.В. Процесний підхід до управління промисловою галуззю України. Україна та світ: специфіка змін сьогодення: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. с. 139-142.

Праці апробаційного характеру

9. Сидоров О.А. Мірошніченко М.В. Ідентифікація загроз економічній безпеці промислових підприємств. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матеріали VIII Міжнар. наук. практ. конф.* (м. Дніпро, 15 бер. 2024 р.) ; Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. С.261-263

10. Альошина Т.В., Сидоров О.А., Мірошніченко М.В. Переваги та недоліки сучасних підходів до управління. *Abstracts of XXII International Scientific and Practical Conference*, June 03-05, 2024. Berlin, Germany. Pp. 91-93. Режим доступу: <https://eu-conf.com/en/events/methodology-and-organization-of-scientific-research/>

11. Мірошніченко М.В., Сидоров О.А. Особливості впровадження процесного підходу до управління підприємством. *II Міжнародний форум молодих учених «Сучасні дослідження в глобалізаційному світі: наука для миру та безпеки»*, м. Дніпро, 12 червня 2024 року, pp.205-207

12. Мірошніченко М.В. Підходи до визначення сутності поняття економічної безпеки. *The VII International Scientific and Practical Conference «Global learning problems: causes, solutions and theories»*, Thessaloniki, Greece, October 14-16, 2024. P.42-44.

13. Мірошніченко М.В. Етимологія та сутність поняття «економічна безпека». *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference*, Cambridge, October 18, 2024. Cambridge-Vinnytsia: P.C. Publishing House & UKRLOGOS Group LLC, 2024. P.17-19

14. Мірошніченко М.В. Ризики та загрози економічній безпеці промислових підприємств. *The XII International Scientific and Practical Conference «Development of theories and methods of education of past years»*, November 18-20, 2024, Antwerp, Brussels. P.38-39

15. Мірошніченко М.В. Сучасні тенденції розвитку промислової галузі України. *The II International scientific and practical conference «Current problems of self-development and self-improvement of a person»*, January 13-15, 2025, Antwerp, Brussels. p.49-51

16. Мірошніченко М.В. Економічна безпека промислової галузі як ключовий елемент економічної безпеки держави в умовах воєнного стану. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти:*

матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 21 бер. 2025 р.) ; у 2-х ч. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. Ч. II. 337-338.

17. Мірошніченко М.В. Правове регулювання та забезпечення економічної безпеки промислової галузі. *The XIII International scientific and practical conference «Science and new technologies: problems and ways to solve them»*, March 31 - April 02, 2025, Rotterdam, Netherlands, p.53-54

18. Мірошніченко М.В. Управління ризиками на підприємствах промислової галузі. *Матеріали круглого столу «Нові реалії повоєнного суспільства України: управління, бізнес, гостинність, культура»*. Захід було організовано з нагоди 30-річчя кафедри менеджменту та фінансів, 9–10 квітня 2025 року

19. Мірошніченко М.В. Фактори формування економічної безпеки промислової галузі. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference*, Cambridge, May 9, 2025. Cambridge-Vinnytsia: P.C. Publishing House & UKRLOGOS Group LLC, 2025.p.41-44 DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-09.05.2025.005>.

20. Мірошніченко М.В. Сучасні концепції управління бізнес-процесами підприємства. *Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії: збірник наукових праць з матеріалами VII Міжнародної наукової конференції*, м. Черкаси, 26 вересня, 2025 р. Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2025. 18-20с.

21. Мірошніченко М.В. Аналіз сучасного стану промислової галузі України. *Advanced Technologies in Scientific Research: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity*. November 19-21, 2025. Rotterdam, Netherlands. p.171-174. DOI: <https://doi.org/10.70286/isu-19.11.2025>

22. Мірошніченко М. В. Особливості діагностики ступеня впливу ризиків на функціонування промислової галузі України в умовах війни. *The 5th International scientific and practical conference “Innovations of modern science and education”* (January 29-31, 2026) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2026 p.459-463.

23. Мірошніченко М.В. Методи аналізу ступеню впливу ризиків на функціонування підприємств промислової галузі України. *Innovative Research in Science and Economy: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. Brussels, Belgium, January 28-30, 2026. P.97-100. DOI: 10.70286/ISU-28.01.2026

Характеристика особистості здобувача. Мірошніченко Микола Вікторович 1983 року народження, громадянин України, освіта вища. Після закінчення середньої школи навчався у Дніпропетровському технікумі ракетно-космічного машинобудування ДНУ за спеціальністю «Програмування для електронно-обчислювальної техніки і автоматизованих систем», потім вступив до Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара, який закінчив у 2006 р. та отримав Диплом спеціаліста за спеціальності «Комп'ютерні системи і мережі» та здобув кваліфікацію інженера з комп'ютерних систем. У 2016 році

закінчив Національну металургійну академію України та отримав диплом магістра за спеціальністю «Управління інноваційною діяльністю».

З 2023 року до тепер є аспірантом кафедри соціально-економічних дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ. Освітньо-наукову програму підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» проходив завершив 07.04.2026 року.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, із застосуванням сучасної української мови та наукових термінів. Кожен підрозділ роботи побудований логічно та послідовно, що забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Миколи МІРОШНІЧЕНКО і повноти публікацій основних результатів дослідження

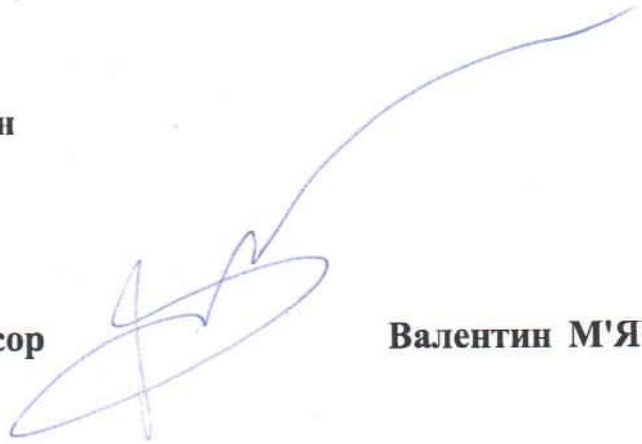
УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Миколи МІРОШНІЧЕНКА за темою «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі».

2. Констатувати, що за своїм змістом, глибиною розробок і оформленням дисертація Миколи МІРОШНІЧЕНКА на тему «Формування процесно-орієнтованої системи управління економічною безпекою промислової галузі» відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати Миколі МІРОШНІЧЕНКУ звернутись до Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ із заявою щодо утворення разової спеціалізованої вченої ради.

**Головуючий засідання –
професор кафедри
соціально-економічних дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор економічних наук, професор**

Валентин М'ЯЧИН

09 квітня 2026 року